

VALTU

KOLHOOSI JUHATUSE JA ÜHISKONDLIKE
ORGANISATSIOONIDE INFOLEHT NR. 10

JUULI 1988

LILLI VÕI INIMEST?

Nõnda küsides on mul soov teiega arutleda mõningate murede üle, mis on tekkinud minus ja usutavasti paljudes teiski. Kõigepealt aga pean selgitama, et see järjekordne sõnavõtt selles lehes ei tule kartusest, nagu oleks mul taas tunnustusest nappus käes, vaid ikka murest sassis arusaamade pärast korrahoidmise suhtes. Mu jutt puudutab tähelepanuta jäänud küllgi meie elutavades ja harjumustes.

Küllaltki lühikese, aga mõnes suhtes piisavalt pika aja vältel iluaedniku ametit pidades on tulnud mul aru saada töiasjast, et lilli kasvatades olen pidanud rohkem kasvatama inimest. See kõlab küll üsna suurelennuliselt, kuid peidab endas tõde, millest ei ole siiani kombeks rääkida — peetakse vähetähtsaks või koguni sündsusetuks.

Haljastus on neid tööalasi, kus tegevuse mõte põhineb korral. Sellepärast paistab siin vähimgi korras teravalt välja, sellepärast algab rahulolematuse korratuse suhtes just siit. Ka iluaednik tahab teha oma tööd rahva elujärje edendamise nimel, mitte aga rahva kiuste, nagu enamjuhtudel praegu tunda võib. Nende arusaamade kummutamiseks ei piisa üksnes labidaga vehkimisest, vaid sageda-

mini tuleb kätte võtta ka sulepea. Viimane oleks küll kohasem iluaednikust mõjukamatele ameti-meestele.

Jaapanlastel on üks ilus ja tark ütlemine, mida ei pea paljuks meenutada sellegi jutu illustreerimiseks: «Kui Sul on kaks raha, siis ühe eest osta leiba, teise eest lilli, et ka Su vaim saaks toitu...» Olen endiselt arvamusel, et Valtu inimesel on need kaks raha olemas, millest ühe võiks kulutada vaimutoidule.

Mõtlen, et oleks viimane aeg märgata enda juures vajakajäämisi kultuuritunnetuse selles osas, mis puudutab korda. Mulle tundub, et korra mõistegagi ei ole asjad päris selged. Mida tähendab see ülipopulaarseks muutunud heakord? Võib-olla sobib see aastas korra tehtavate koristuspäevade lahtimõtestamiseks? Korda selle heakorraga igatahes küll majja ei saa! Kui kuskil valitsebki heakord, siis milline küll peaks välja nägema halb kord, kui kord on ise juba kord? Minu meelet on see sõnaebard saadud venekeelsest otsetõlkest, mis eestlase mõttelaadiga küll kokku ei sobi. Kas risustatud ja lagastatud paigad, mis on tõenäoliselt ilma jäänud korrast, ootavad nüüd

(ei tea kui kaua) seda kiidetud heakorda?

Sellekohaseid näiteid oleks tuua kõikjalt, kuid praegu üks näide siitsamast lähedalt. Kes on jalutanud mööda Toominga tänava aiamaadest, on ehk märganud tee ääres aastatevanuseid risuhunnikuid. Küllap võetakse seal neid kui loomupäraseid nähtusi. Aga samas kõrval asuvad ühiselamud, kus valitsev korras on üldtunnustavalt nimetatud ebaloomulikuks ja lubamatuks (kuigi on ikka lubatud). Ma ei taha välja astuda karpaaatlaste õigustamiseks, küll aga tahan juhtida tähelepanu suhtumisele: kelle jaoks on see ajutine peatuspaik, kellele kodu või kodumaa... Need silma riiuvad hunnikud ei ole ainult risuhunnikud tee ääres, vaid need on ka teeääred risuhunnikutega. Kelle poolt armastatud maal niisugused teed asuvad?

Hoolimatuse ja lugupidamatuse rohkusest kõneleb ka mure, mille on tekitanud ühismajades peetavad kassid ja koerad. Armastus kena looma vastu ei ole iseenesest ju laita asi, siiski on vaja aru saada, et igal pool ei saa looma pidada ühteviisi. Nii ongi juhtunud, et see või teine asulainimene on pidanud sattuma hoolimatu naabri kena looma terrori ohvriks. Asulas elutsevad koerad-kassid on ära reostanud laste mängimispaigad ja korda saatnud veel palju muudki ebameeldivat. Ühismajades leidub isegi selliseid koerapidajaid, kes kunagi laste rõõmuks muretsenud armsa kutsu käekäigu on jätanud looma enda ja kaasinimeste otsustada, temasse endasse puutub see asi kõige vähem. Seesugune koeraomanik elab Kaareperes Staadioni t. 8.

Kui igaüks võib elada oma harjumuste kohaselt, mis ta on siia asulasse kolides kuskilt kaasa toonud, ei ole küll põhjust rahuloluks. Üks kivi tuleks siit veeretada ka juhtkonna kapsaaeda, sest pole nõutud ja jälgitud asula sisetest elamisnormidest kinnipidamist. (Järgneb)

ARNOLD HANNUST,
haljastusagronoom

MAJANDI KOMMUNISTIDE ARVAMUS

Parteikonverentsi eel arutasid majandi kommunistid küsimust, kuidas paremini kaasa aidata Eestis kujunenud erisituatsiooni lahendamisele. Peeti vajalikuks kindlalt ka oma ettepanekud teele saata, sest suur osa elanikkonnast ja paljud parteiorganisatsioonid olid oma sõna parteikonverentsi eel juba öelnud.

Kommunistid olid seisukohal:

— loominguiliste liitude programmide dokumente tuleb kindlalt toetada

— toetada ka üksmeelselt EKP erakorralise kongressi kokkukutsu-mise vajadust

— nõuda migrantide sissevoolu piiramist vabariiki. Selline ettepanek tehti ka majandi juhtkonnale. Sõnavõtjad soovitasid, et meil tuleks rohkem mõelda oma majandist võrsunud noorte kinnistamisele ning luua neile head töö- ja olmetingimused. Siis langeb ära vajadus võrrast tööjõudu sisse tuua.

— kritiseeriti teravalt olukorda, kus EKP Keskkomiteesse pääseb

sisse ainult lubade büroost saadud tõendiga. Iga kommunist peab oma parteijuhtide juurde pääsema lihtsamalt — parteipileti ettenäitamisel

— kiideti heaks Rahvarinde moodustamine majandis ning otsustati toetada tema üritusi perestroikale kaasaitamisel.

Need ettepanekud saadeti EKP Keskkomiteele seisukoha võtmiseks üleliidulise parteikonverentsi eel.

ENDEL MALTSAR,
parteiomitee sekretär

— arutati söödavarumist. Töötajate isiklike loomade heinaga varustamiseks otsustati Inglise säilitada eelnevalt väljaantud heinamaatükid. Võimaluse korral anda soovijaile juurde rohumaad või teha ümberjagamine. Kel ei ole heinamaad, neile müüa heina lehmale 2 tonni ja lambale 400 kg hinnaga 45 rubla tonn. Omavõlliline heinategu toob kaasa ostuõigusest ilmajätmise

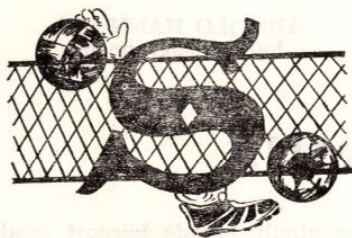
Eesti rahvatantsijate oma pidu

Kas teate ka, kus viibis Valtu segarahvatantsurühm 22. juunist 25. juunini?

Vastan, et olime saanud õiguse osaleda vabariiklikul tantsupäeval. See õigus tuli läbi konkursi, kus meil õnnestus range komisjoni ja ka meie juhendaja Aime Luksi ees tõestada, et suudame sõelale jääda.

22. juuni õhtul alustasime proove Lauluväljakul. Ülo Luhti, Heino Aassalu ja Angela Arraste kogunud käed panid ühes taktis hingama 64 rühma. 12 esitatavat tantsu nõudsid kolm pikka proovipäeva. Need olid täis palavat päikest, tündimust, kuid rõõmsat elevustki ja pisikesi vallatusi. Vaid reedene vihm tegi proovid tunni võrra lähemaks.

Rühm jäi teistele meelde meie karguga rahvatantsija pärast. Eks ta oleks tahtnud kargu nurka viisata ja kaasa tantsida, kuid tänu

Mõttesportlaste huviringist võttis osa kümnekond õpilast. Avanguteooria õppimise kõrval korraldati mitu turniiri, et kvalifikatsiooni tõsta. IV järgu täitsid Indrek Rahul, Ermo Lõhmus, Aarne Ruben, Riho Rahusalu, Taavi Tohver, Martti Raavel ja Margus Pristupa. Edasi asuti võitlusse III järgu täitmise eest. See õnnestuski Indrek Rahul, Ermo Lõhmusel ja Aarne Rubenil.

Meie normaletajad esinesid edu-

— igale alalisele töötajale ja pensionärile müüakse 15 kg suhkrut

— alates 1. juulist kehtestati ametialaste komanderingute uus määrus

— 1. oktoobrist kehtestatakse aastaringseks tööajaks 8—17

— juurutamisel on uus desoaine «Desoksoon-4»

— premeeriti tsiviilkaitseaktiviste: Vallo Schmidt, Urmas Lälli ja Meelis Kaske 50 rublaga. Samas avaldati Nikolai Mahlakasele noomitus varustusüleva kohustuste halva täitmise pärast

— premeeriti kuupalga ulatuses Eldor Vaksmanni kiire raie töö eest gaasitrassil.

II KVARTALI SOTSIALISTLIKU VOISTLUSE VÕITJAD

Loomakasvatatajad

Anne Vaarpuu, Tarmo Leinmaa, Reet Krimm, Karin Kodu ja Anna Bortnik

Traktoristid

Angeliina Romanovskaja, Jaan Rebane, Tiit Silt, Vello Rinaldo

Autojuhid

Ottmar Enno, Gennadi Lõhmus, Rein Ert

Kolhoosi algusaastad

(Algus juuni infolehes)

Rahapalk oli küll väike, aga meile anti normipäeva peale vilja, kartulit ja heina, esimesel kolhoosiaastal isegi lambavilla. Hiljem saime heinatööpäevade eest heina. Kodus tuli ka lehma ja sigu pidada. Ega meil siis kauplust ligidal olnud ega oleks olnud alati aegagi sinna minna. Sai söödud, mis kodus oli ja kasvas.

Küll käidi linnast Ministrite Nõukogust ja isegi Moskvast sigalas kontrollimas, õpetamas ja käskimas. Käis fotomehi ja ajakirjanikke ka Moskvast. Tüütasid ära. Kartulid kästi ruutpesitsi maha panna, sügisel olnud saak 5 tonni hektarilt. Kõike, mida taheti, müüdi ei tehtud. Kord küsinud üks kontroll zootehniku käest, kuidas siin lehmad nii palju piima annavad. Zootehnik olnud naljamees, öelnud, et lüpsame kaks korda nädalas (ma ei mäleta, mis päevadel), sellepärast saame nii palju. Linnamees oli uskunud, et see tõsi on. Eks neid narritud muudegi asjadega, sest nad ajasid oma õpetuste ja küsimustega naeru peale.

Väikese palgaga sai elatud, kuid selle väikese palga pärast saavad vanad töötajad, kes olid pensioni määramise ajal üle 55 ja 60 aasta vanad, nüüd vähe pensioni. Ei suutnud enam kahte aastat teha.

Suvine töö oli minul sigalas. Öösel tuli sündivaid põrsaid vastu võtta ja lutitada, sest tihti oli neid rohkem kui vanal nisasid. Hommikul kell neli või pool viis tuli minna põllule toitu ette niitma, siis tallist hobune küsida ja jälle põrsad laudas üle vaadata. Vahepeal tuli kodus lehm lüpsa ja siga sööta. Oma seapõrsad, kui neid oli, jäid sea enda hooleks või vaatas abikaasa neid. Öhtupoolikul läksin jälle lauta, kus oli tarvis sead sööta, sulud puhastada ja sõnnik käruga laudast välja ajada. Kui see töö valmis, oli hobune juba sööma viidud. See tuli uuesti põllult tuua, tallis vankri ette rakendada ja niidetud haljassööt lauta vedada. Minul oli iga päev vankri peal koorem kõrgem kui hobune. Siis jälle põrsad hooldada, vanker talli ja hobune põllule köide.

temale lahendati majanduslikud ja organisatsioonilised mured palju libedamalt.

Kas Sa, valtulane, tead, milline uhke tunne oli sammuda 70 000 püsti seisva ja aplodeeriva kaasmaalase ees! Küll pitsitab südant, kõik rõõmukeeled on pingul ja oleks tahtnud täiel häälel laulda: «Ilus oled, isamaa...»

Kahjutunne tekkis sellest, et oma majandi rahvast vähesed seda nägid: 30 piletist osteti vaid mõni.

See pidu kujunes minu arvates üheks kõige paremaks ja meeldejäävaks meie pidude ajaloos. See oli elukõige eesti rahvatantsijate oma pidu. Ainult et vabariigi juhtkond oleks võinud sellele suuremat tähelepanu pöörata ning paremini TV ülekandeid korraldada.

EVA HINDREMÄE,
rahvatantsija

Ka malering läks suvepuhkusele

kalt ka rajooni koolinoorte malevõistlustel. Ermo Lõhmus sai III ja Riho Rahula IV koha. See on tore saavutus turniiril, kus kaasa löid ka keskkoolid.

Soovin, et algaval õppeaastal malehuvilisi rohkem oleks, nende hulgas ka tütarlapsi. Siis jätkame võitlust, et jõuda järgmistele kõrgustele.

ENDEL MALTSAR,
maletreener

Eriti raske oli leivaküpsetuse päev. Algul jookse pool kilomeetrit sigalast koju taignat sõtkuma, siis jälle põrsaste juurde, pärast tagasi ahju kütma ja leiba ahju panema, siis uuesti sigalasse ja sealt koju leibasid ahjust välja võtma. Siis ruttu-ruttu õhtust sigu söötma ja sõnnikut välja viima. Viimaks kella üheksa paiku oli tarvis kodus lehm lüpsata ja muud tööd jooksujalu teha. Ööseks jälle lauta: kaks saelauda nurgeti üle väikeste põrsaste ema sulu, padi pea alla ja tekk peale. Hea, kui sai pisut magada. Põrsaste hääle peale ärkas in kohe.

Linna ja Moskva saksad pärisid ikka, kes siin töötab, kes teisel pool, kes söödab õues kahes suvelaagris. Imestasi, et ikka ainult üks inimene. Pärisid, mida teen vabal ajal. Millal see mul oli! Algul oi asendajat ka väga raske saada, üks suvi ma ei saanud viie kuu jooksul ühtegi vaba päeva. Kui väikseid põrsaid oli, ei tahtnudki võtta: polnud kodus rahu olla, süda ja mõtted olid sigalas.

Minu meelest niikaua, kui «Ühendus» üks oli, ei olnud kolhoosi loomadel erilist toidupuudust. Sigadele tehti suveks isegi kartulisilo. Kõige suurem puudus oli, kui viis kolhoosi ühendati, esimees Tiidemann Kehtnas õppis ja esimeheks oli keegi Sool.

Ka Nurme kolhoosis andsid lehmamad algul päris head piima, seda oli piimaraamatust näha.

EMILIE LAANEMETS,
pensionär,
sotsialistliku töö kangelane

DŽULJETTE ROSTOVSKAJA — lüpsja
VIKTOR IVANOV — keevitaja
INGE JÄRVA — seatalitaja
MILVI KOSK — seatalitaja
VLADIMIR STEBAKOV — ehitustöeline
GALINA ESNAR — põllutöeline
JELENA TSABAN — põllutöeline
TIINA RADIKO — juuksur
RAUL FELD — tiser
MARJA PÄRN — lüpsja
ERKI LUKK — maaler
AULE KALLASVÄLI — lüpsja
AKSEL PÖLD — ehitustöeline
ANTS MUGAMÄE — ehitustöeline
TIIA PIHLAP — ehitustehnik
TIIU TOMASOV — zootehnik-selektsonäär
AIN SALUSTE — ehitustöeline

39 kevadet tagasi

See oli 1949. aasta kevadel, kui loodi kolhoos «Ühine Lau». Lehmamad toodi kokku 1. juuniks, et peagi karjamaale lasta. Neid oli igat võimalikku karva ja sai nii palju, et moodustati viis lüpsigruppi. Mind määras esimees R. Rannula Mäe lauta lüpsjaks. Sinna mahtus 12 lehma. Võtsin pakkumise vastu, sest töö oli oma õue peal. Söödamaaks said küla lähedal asuvad võsastunud karja- ja heinamaad. Vähe oli talumeestel tehtud lagedaid uudismaid. Hommikul ja õhtul lüpsime laudas, lõuna ajal karjamaal. Selleks tuli võtta lüpsinõud kaelkookudega õlale, mõõdunõu teise kätte ja minna karjamaalt lehmi otsima. Piim tuli õlal koju kanda.

Kui karjamaarohi oli kasutatud, kästi loomad viia Väljaotsa talu heinamaa uudismaale. Seal panime lehmad kraavikaldale puude külge ketiga kinni. Söötmine käis niimoodi, et iga lüpsja niitis oma grupile segavilja ja tassis hargiga ette nii palju, kui loomad vajasisid. Vee saime kraavist ja tassisime selle ämbritega loomadele ette. Väljaotsa laagriplats oli 2 km kaugusel. Piim toodi ära hobusega.

Piimameheks oli lüpsja Evald Hindremäe. Nii sai suve jooksul mitmel pool laagris olla ja sügisel veel karjas käia — ikka lüpsinaised ise.

Järgmisel aastal anti üks põllutöeline abiks ja siis tuli karjapäevi harvem teha. Talvise söödaga võis rahul olla: ristik ja looduslik hein ning ka päevalillesilo. Kasvatati peete ja naereid ning põhkugi tuli sööta, mida kevadel põllutööde ajal ise otsimas käisime. Vee pidime käsitsi pumpama ja loomadele ette tassima. Kaev oli õues ja sealt vee tassimine väga raske, võttis käed ja piha valutama, ei saanud enam öösel magada. Kolme aasta pärast pidin selle töö maha jätma — läksin põllule.

Normipäevi sai farmis pisut rohkem kui põllul, aga raha oli vähe. Saadud teravili tuli loomade kaudu lihaks, piimaks ja rahaks teha — tööd jätkus.

Olen vahel mõelnud, et ei tea, kas praegune lüpsja peaks vastu sellisele tööpingele.

ALIIDE KRAAM,
pensionär

Ootame ettepanekuid ja pakkumisi

Parteikomitee organiseerib majandit tutvustava brošüüri väljaandmist. Ootame kõiki häid ettepanekuid sisu kohta ja kaastööde pakkumisi.

Kodukandi radadel 3.

(Algus aprilli infolehes)

1805. aasta septembris tekkis Kose-Uuemõisas terav vastuseis öisele rehepeksule kui teotöö kõige raske-male kohustusele. Kui mõisavõimude ja teosulaste vahel kokkulepet ei saavutatud, jätsid viimased töö pooleli ja lahkusid mõisapõldudelt. Et läbirääkimised tulemusi ei andnud, kutsus parun Tiesenhausen kohale sõjaväeosa, kes saabus 29. septembril. Kuid sulased ei lasknud end hirmutada ning kutsusid väljastpoolt abi juurde. Nii ruttasid Harmi, Kaiu, Kuimetsa ja Inglise sulased hulganä Kose-Uuemõisa, kus 2. oktoobril oli verine kokkupõrge. Langenuid ja haavatuid oli mõlemal poolel. Lahing lõppes tulemusteta. Paljud ümbruskonna mõisate sulasepered olid ilmunud kohale Kose-Uuemõisa meeste abipalve peale. Ainult Inglise mehi polnud keegi kutsunud, nad olid Kose-Uuemõisa sõjast kuul-

da saanud kaudseid teid pidi parajasti siis, kui olid mõisas kündmas. Sulased jätsid silmapilk töö pooleli, rakendasid hobused lahti ja kihutasid Kuivajõe kõrtsi juurde. Kui kubjas püüdis neid takistada, hüüdsid mehed: «Lähme Kose-Uuemõisa sõtta!»

Kui Inglise sulased järgmisel päeval mõisa kutsuti, siis vastasid nad võitlusvalmilt, et esimese kutse peale lähevad nad jälle Kose-Uuemõisa meestele appi. Varsti levisid kuulused, et mitu Inglise meest on sõitnud Peterburi õigust nõudma. Kogu juhtumil oli hoopis tõsisem ja kaugemale ulatavam eesmärk. Mehed olid veendunud, et neil on täielik õigus välja astuda öise rehepeksu vastu. Juba pärast lahingut Kuivajõe lepiti Kõlli Toomaga kokku minna üheskoos Peterburi õigust nõudma.

(Järg 4. lk.)

TOIMETUSELT

Infoleht kuulutab välja kaastööde võistluse. Aasta lõpus tehakse kokkuvõtte, milles arvestatakse kirjutiste arvu, sisutiheidust, aktuaalsust ja emotsionaalsust. Kokkuvõtted tehakse igal aastal. Parimaid autoreid premeeritakse. Head kirjutamist!

Kodukandi radadel

(3. lk. järg)

4. septembri hommikul asutigi teele, olles ennast varustanud vajaliku toidumoonaga ja relvadega. Algul oli minejaid üsna ohtrasti, kuid teele asus lõpuks 5 sulast: Käeste (Keastu) Hindrek, Mõõla Jaan, Mõisamaa Toomas, Vanakupja Jaan ja Mäe Hans. Nendega liitusid Härgla teomees: Väljataguse Mihkel ja Kuivajõe Kõlli Toomas. Nii sammuti vapralt kuni Rakvereni, kuid siis pöörduti millegipärast tagasi ja mindi Tallinna kuberneriga juurde asja selgitama. Kuberner saatis mehed rüütlikonna esimehe juurde, kus neile tehti selgeks, et kaebus raske teoorjuse üle on alusetu. Pärast kahe-nädalast eemalolekut saabusid sulased koju tagasi.

Kose-Uuemõisa verise vastuhaku «süüdlaste» protsess toimus Harju maakohus. Kohtu ülekoormatuse tõttu eraldati sellest Inglise meeste osa ja anti üle Lääne maakohule. Protsess lükkus pikaks ajaks edasi ning algas 1806 veebruaris. 3. märtsil kinnitas Eestimaa ülemkohus maakohu otsuse. Kõik 14 kohtualust tunnistati süüdi ja neile mõisteti järgmised karistused:

Käesta (Keastu) Hindrek — 40 paari vitsu ja eluks ajaks Siberisse; Mõõla Jaan, Mäe Hans, Mõisamaa Toomas, Vanakupja Jaan ja Väljataguse Mihkel said 30 paari vitsu ja 2 aastat sunnitööd; Sassi Hans ja Esku Hindrek 30, Mardi Hans, Käesta (Keastu) Mats 20 ning Nipernaadi Mart, Sepa Mihkel, Tõnisejaani Jüri ja Jaanijüri Mart 15 paari vitsu. Sulaste hulgas oli ainult üks peremees — Käesta (Keastu) Mats. Talu kuulus keskmise suurusega renditalude hulka üldsuurusega 9,2 tiinu.

Hiljem otsis politsei taga veel üht Inglise meest, kes Tallinnas Aruküla mehele Miku Jaanile oli kinnitanud, et Inglise mehed olid kõik Kose-Uuemõisas ja kui tarvis, saadavad sinna veelgi inimesi. Otsimistele vaatamata ei suudetud seda meest kindlaks teha.

Kohtuotsus viidi täide 13. märtsil 1806 Tallinna turul Raekoja seinas ääres. Karistatav asetati paraja kõrgusega paku otsa ning kinnitati kaelast, kätest ja jalgauddest raudadega Raekoja seinas külge. Ühe paari vitstega löödi 3 korda. Kui karistus nägi ette 40 paari vitsu, siis löödi karistuslasele 120 hoop. Otsuse täideviijaiks olid linna alampolitseinikud.

Karm karistus heidutas Inglise mehi ja nende järelpõlvi nii, et nad edaspidi vastuhakkudest täielikult kõrvale hoidusid, isegi oma

ukse ees toimunud ja masse haaranud Mahtra sündmustest 1858. Vähest aktiivsust näitasid nad üles ka 1905. aastal, jäädes sündmuste käigus passiivseiks pealtvaatajaks.

Inglise mõisa saanud ülestõusnute salk koosnes ainult võõrastest meestest. Nad kavatsesid härrastemaja süüdata, kuid sattusid ruumides suurtele kunstikogudele ja kollektioonidele. Eriti rikkalik oli raamatukogu, mille uhkus oli hinnaline piiblikogu. Omaette vaatamisväärsus oli vanade relvade ja ajalooliste mündrite kollektioon. Neid väärtusi hinnates jätsid ülestõusnud mõisahooned puutumata. Rahvasuus liigub jutt, et mõned nooremad mehed olevat enestele kollektioonist kirevad mündrid selga tõmmanud ja nendega mõisaõues uhkeldanud. Mõisateenija Ernst Wechtersteini pealekaebamisel areteeriti Tõnis Pohkmann, Hans Tiito ja Aleksander Pavelson, kuid lasti varsti vabaks. Karistada said Mati Armberg Paluküläst ja Johanna Schults, kellele määrati 3 rubla trahvi.

Siit võib jääda mulje, nagu oluks mõisahärra mingi armuline heategija, kes oma talupoegade eest välja astus. Kahtlemata leidis ka aadlike hulgas inimesi, kes suutsid oma klassipositsioonilt alla vaadates teomehi inimeseks pidada. Oskar Smidt Helda külast mäletas, et tema noorpõlves olevat vanemad inimesed Inglise Staalidest kiitvalt kõnelnud ja sellepärast olevatki tema mõisa talupojad nii ükskõikselt suhtunud Mahtra meeste abipalvesse.

Kuid on ka vastupidiseid andmeid, mis eelnevale kapataie külma vett peale valavad. 17. mai «Uudistes» ilmus sõnum pealkirjaga «Rentnike oludest», milles tuuakse andmeid Inglise rendiperemeeste vaesusest ja raskest olukorrast. Tööloomad on nii nõrgad ja nälgivad, et kukuvad aiste vahel maha ja neid peab inimeste abiga püsti tõstma. Nälja ja viletsuse sunnil sagenevad vargused. Palvetele vaatamata ei alanda mõisnik renti ega pikenda maksu-tähtaegu.

AARE HINDREMÄE
(Järgneb)

august

MARVE NIITSOO	75	1. VIII
JOHANNES LAURIMÄE	70	2. VIII
ANNA BORTNIK	55	3. VIII
HILDA TIHEMAA	70	4. VIII
VAIKE NIINEMETS	55	9. VIII
VAIKE KRUSMANN	60	20. VIII
HILDA POHLA	75	23. VIII
EDUARD TORMET	85	30. VIII

september

HELENA MÖLDER	75	5. IX
EHA SELLING	50	15. IX
ALIDE RIISMETS	70	17. IX
MALLE JORS	50	19. IX
VAIKE KRAAM	50	28. IX

*
Ludmilla ja Leonid BORTNIKUT, Oksana ja Elmo SULU, Merle ja Arno HANNUST, Helle ja Valdo LINAMÄE pere juurdekasvu puhul.

Meie hulgast lahkunud

ELMAR TIITSO	18. VI
LINDA JÕULU	28. VI

*
Meie siiras kaastunne Alar Kunilale isa

ELMAR LIBLIKASE
surma puhul.

Inglise osakonna partei-tsehhiorganisatsioon

KARISTATI

Benita Tšabani, Eha Novožilovat ja Ene Ostašnikovat noomituse ja I poolaasta preemiast ilmajätmisega korduvate tööluuside pärast. Noorikud arvavad, et üks kena ja lõbus õhtu ning sellele järgnev päev kulub meeldivateks mõtisklusteks ning selle nimel võib mõnisa rubla ohverdada.

Vastutav toimetaja ENDEL MALTSAR

Valtu kolhoosi infoleht. Toimetus: 203500 Rapla rajoon, Rapla sisesõlm, telefon 62 621. Trükiarv 600. Tasuta. Tellimuse nr. 2454. Maht 0,5 trükipoognat. Rapla Trükikoda. Rapla, Kalda 2.